

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Holnap nyílik meg a Hadtörténeti Múzeum*

Forrás:

Új Nemzedék

Bp

(Hely)

1924. 9. 28.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Old)

Osztályozás

708

Hadtört. I. sz.

Idő

1924

Személy

Holnap nyílik meg a Hadtörténeti múzeum

Tallózás a múzeum érdekes anyagában

— Az Új Nemzedék tudósítójától. —

A magyar katonai és tudományos köröknek régi kívánsága volt, hogy nekünk is legyen olyan múzeumunk, amely szemléltetően magába foglalja az egész világon hősiességéről ismert magyar katona dicső tetteinek dokumentumait. Addig azonban, amíg Ausztriával való kapcsolatunk fennállott, minden olyan törekvés megfenneklett, amely a külön magyar hadtörténelmi múzeumot akarta felállítani. Pedig hogy milyen óriási magyar hadtörténelmi anyag volt szerteszórva az országban és azon kívül, arra következtethettünk a milleniumi kiállítás gazdag hadtörténelmi csoportjáról. Hadtörténelmi értékeink legnagyobb részét Bécsben halmozták fel s még ma is ott van. A bennünket megillető gyűjtemény visszaadása érdekében most folynak a tárgyalások.

A hadtörténelmi múzeum anyagát az októberi forradalmat követő időben kezdték gyűjteni s a szorgalmas munkának eredménye, hogy ma már a Mária Terézia laktanya rendelkezésre bocsátott husz szobája sem elegendő a gyűjtemények befogadására. 1921 nyarán kerültek az értékes gyűjtemények a Mária Terézia laktanya ósdi falai közé

s ez a megoldás bizony nem a legszerencsésebb, mert a szűk helyen alig lehet elhelyezni a gazdag gyűjteményt. E miatt nem lehetett egyelőre hozzáférhetővé tenni a múzeumot a nagyközönségnek sem és így most még csak a múzeum barátai látogathatják.

Azok természetesen, akik szívesen viselik a múzeum életképességét és továbbfejlődését, jobb elhelyezkedést szeretnének biztosítani számára s erre legalkalmasabbnak tartanak a Nándor laktanyát, amelyet történelmi jelentősége és festői fekvése is arra predesztinál, hogy múzeum legyen belőle. Remélhető, hogy ennek a gondolatnak megvalósítását jelentősen előbbre viszi az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesület, amely szombaton délután 4 órakor tartja alakuló közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében. Legjobbaink fogtak össze, hogy egy impozáns hadtörténelmi múzeumi épület létesítését lehetővé tegyék.

A hadtörténelmi múzeum igazgatója szentkereszthegyi Kratochvíl Károly nyugalmazot altábornagy, a négyes honvédek hős parancsnoka, aki Aggházy Kamill nyugalmazott alezredes

páratlan agilitásának segítségével végzi a múzeum nagyátételének hatalmas munkáját. Hogy a múzeum fennállásának alig néhány esztendeje alatt már is ilyen gazdag anyagot sikerült egybegyűjteni és a jövő számára megőrizni, abban nekik van oroszlanrészük.

„Nagyszerű táncvigalom.“

A gazdag érem és kitüntetésgyűjtemény a mohácsi vésztől a világháború kitöréséig foglalja össze a katonai értéket. Értékes anyagot látunk összegyűjtve a napoleoni háborúk korából. Itt van a Szentpétery József ötvösmester ezüstből készített gyönyörű tamburmajorkotya, amely remeke a magyar ötvösművészetnek. A napoleoni háborúk befejezésének emlékére készült.

Aztán a 48-as szabadságharc! A csataképek, fegyverek és egyéb 48-as emlékek csoportjából szembetűnik egy plakát:

Budavdrának ostrommal lett bevételekor megsebesült magyar katonák ápolására és felségélyezésére holnap, azaz f. 1849. május hó 27-én a belvá-

rosi táncteremben nagyszerű táncvigalom fog tartatni.

A tisztelt közönség legnagyobb számában megjelenni felkératik.

A belépő díjat egy ezüst forintban, a karzatra 15 ezüst krajcárban állapította meg a rendezőség.

Egy másik szoba az aradi gyásznapok dokumentumaival van tele. Üveg alatt a vértanú tábornokok elkobzott rendjelei, az adományozási okmánnyal együtt, rajta az aradi foglár pecsétje: *Untersuchungsakt des ungarischen Rebellenschefs.*

„Az emigránsok“.

A szabadságharc emigránsai is megszólalnak. Kossuth Lajos a következő igazolványt állítja ki egyik kedvelt katonájáról:

Igazolvány.

melynek erejével ezennel tanusítom, hogy Zinsen Ferenc ur a magyar szabadságharcban mint nemzetőr, később mint honvédhadnagy, főhadnagy és százados végiglen dicséretes részt vőn és hazánknak árulás folytáni bukása következtében elvégre a hazájukat elhagyni kényszerült magyarokkal a török birodalomba menekülni kénytelenített.

Kelt Sumlán, 1850. évi február hó 13-án.

*Kossuth Lajos
Magyarország kormányzója,
Asbóth Sándor alezredes.*

A pecséten ez áll: *A magyar álladalom*

kormányzóelnöke.

A Klapka-légió Leobschützbe kényszerült tisztjeinek hazafias fájdalma sir ki abból a gyászjelentésből, amelyben Bronts János, hadnagynak „az északi magyar honvédsereg tisztjének” 1866 október 8-án történt elhunytát jelentik be.

„E' veszteséget” — mondja a gyászjelentés — kesergik a legjobban lévő törzs 's főtisztek, valamint a még ittlévő honvédek.

Béke poraira.

Nem messze innen huzódik meg szerényen Buttler Sándor őrnagy, csendőrpáncsnok nemzeti színű kokárdája, amely ott diszlett a mellén, amikor hős katonáival Buda vára falait ostromolta meg. Szerető hitvese őrizte meg az utókor számára. Sajat írása tanuskodik róla, hogy csakugyan Buttler Sándor őrnagyé volt a kokárda.

A tízéves ezredes.

A nemzet megbékült uralkodójával, következett a kiegyezés korszaka. Csak egyet lépünk és a „rebellis” emlékekkel teli teremből a kiegyezés szobájába lépünk. Itt elsőnek Ferenc József disz egyenruhája öltik szemünkbe, mellette egy tiz-tizenkét éves gyermekre szabott ezredesi uniformis. Rudolf trónörökös viselte, aki tudvalevően tulajdonosa volt a győri 19. gyalogezrednek.

Megváltozik a kép. Világháború. A kiáltványokban mozgósítási parancsokban, hirdetésekben megelevenednek a világháború kitörésének lázas napjai. A győzelmes harcok után a városok egymásután sietnek kitüntetni dicsőségesen harcoló házi ezredeiket. Itt van a budapesti 32-esek és 1-es honvédek, a temesvári 19-esek, a 26-osok és 61-esek ezüst kürtje, amelyet a hős katonák az itthonlévőkől kaptak. Aztán itt van egy másik kürt. Teli gyönyörűbbnél gyönyörűbb cirádás faragvánnyal. Minden vonal egy a királyáért élni-halni

kész magyar lelkéből fakadt. Vörös Péter honvéd készítette. Ezt véste rá:

IV. Károlynak

a legalázatosabb hódolattal nagyidők emlékeül.

1914—18.

Nem lehet szó nélkül elmenni amellett a hatalmas gyűjtemény mellett, amelyben Móricz Pál, volt 1-es honvédtiszt gyűjtötte össze vaisszorgalommal az 1-es honvédgyalozezred történetét felőlelő emlékeket.

József királyi herceg sapkája.

Az egyik teremben két átlőtt tiszti sapka köti le figyelmünket. Mindkettő József főhercegé volt. Az egyikben kisebbet, a másikon annál nagyobb lyukat furt a golyó. Látszik, hogy a nagy palatinus unokája nem igen kerülgette a veszedelmet.

A falon egyik hős ezred elesett tisztjeinek szomorú galériája, alatta összetört fegyverek, rohamsisakok, emlékei egy rettenetes vérontásnak. Megrendülten nézzük a véres emlékek nyomait, mégis önkéntelenül mosolyognunk kell, amikor meglátjuk azt az eredeti röpratot, amelyet Przemysl elfoglalása után az oroszok repülőgépekről szórtak katonáink közé. A röpratot magyar, német, lengyel és orosz nyelven irták meg, de legérdekesebb a magyar nyelvű, amely így szól:

Magyarok,

a németek frigyatarsanak önnek megatalkozának

Przemysl elfogatván

Elmegadtok

S így tusakodni hiábavaló.

A tavasz érkezik, a mezőgazdagaink maradnak kidolgoztellen.

Az éhség fenyegetnek önnek.

Elmegadtok.

Ebből bizony aligha értették meg az Alföld keménynyaku magyarjai és Erdély székelyei, hogy az oroszok megadásra buzdítják őket.

A megmentett zászlók.

Egyik szekrényben üveg alatt gyűrtött, rongyolt fehér és nemzetiszíni zászlódarabok huzódnak meg. Mennyit tudnának ezek mesélni, ha megszólalhatnának. Valamikor a przemysli várbán lobogtatták meg hős katonáink a vár megszállása után darabokra tépve igyekeztek megmenteni. Elfogott katonáinkkal orosz fogságba kerültek. Itt dugdosták, rejtegették ezer veszedelmen keresztül, míg aztán ütött a szabadulás órája és hazahozhatták magyar földre. Itt van a szegedi, a gyulai, a verseci és a lugosi ezred zászlajának egy-egy darabja. Legnagyobb darabot egy szegedi katona tudott hazahozni. Mindegyik zászlódarabon rajta annak a hős katonának a fényképe, aki hazahozta. Megérdemlik, hogy az utókor ne feledkezzen meg róluk.

Nem régen szállították a muzeumba Borovics Szevetozár háborús hagyatékát, amelyet hitvese ajándékozott oda a hadtörténelmi muzeumnak. A harctéri sebészet szempontjából nagy jelentősége van a nemrég elhunyt Lumnitzer professzor gyűjteményének. Azokat a golyókat, repeszdarabokat és egyéb idegen testeket foglalja magában, amelyeket megsebesült katonáinkból műtéttel távolítottak el.

Külön szobában vannak a kárpáti harcok dicsőségére emlékeztető dolgok, Szurmay katonáinak hősi dokumentumai. Egy másikban az olasz harctér és a szerb harctér emlékei. Ezeknek hatalmas anyagát a szűk hely miatt alig lehet rendezni.

Reméljük azonban, hogy hadtörténelmi emlékeink egyszer mégis csak megkapják a nekik méltó helyet és az utókor emberei ebben a patinás keretben meríthetnek biztatást és erőt a jövő nagy megmozdulásai elé.